

UDC 664.1.930.85:001(9)(4Ukr)

НАУКОВИЙ ВНЕСОК ІСАЯ БОРИСОВИЧА МІНЦА В ЦУКРОВУ ПРОМИСЛОВІСТЬ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Данилевич В. Ю.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН

Процвітання держави можливе лише за умови ефективної взаємодії всіх секторів економіки, серед яких можна виділити промисловість, будівництво, сільське господарство, торгівлю. Основним рушієм розвитку сучасного народного господарства є впровадження результатів наукових пошуків, яке сприяє реалізації ефективних технологій та рішень і забезпечує значну економію ресурсів. Ключовими секторами української економіки є сільськогосподарський та промисловий, окремо варто відмітити, що в історичній ретроспективі саме впровадження нових технологій в аграрне виробництво приводило до кратного росту вітчизняної промисловості та агросектору, що, і дозволило покращити життя мільйонам українських громадян. Такий значний вплив достатнього наукового забезпечення на функціонування економіки доводить необхідність та важливість дослідницької роботи. Багато сучасних технологій були створені завдяки дослідникам, чий імена сьогодні майже забуті, зокрема через те, що їх наукова діяльність припала на складний період 20-30-х років минулого століття. Проте, детальне вивчення цього внеску не лише допоможе відновити історичну справедливість, але й розкрити важливі закономірності у розвитку технологій. Додатково, дане дослідження дозволяє виявити забуті напрями, які можуть стати фундаментом для майбутнього наукового прогресу й подальшого розвитку технологічного забезпечення.

У досліджуваній історичній період ключовим компонентом агросфери було виробництво цукру. Він відігравав важливу роль в народному господарстві – і як харчовий продукт, і як цінний товар для експорту. На початку ХХ сторіччя цукроварна справа розвивалась особливо швидкими темпами, тому, саме в цей часовий відтинок почали свою роботу

корифеї цукрової справи, такі як Є.П. Вотчал (1864-1937), І.А. Кухаренко (1880-1938) та інші. Проте, особливо варто виділити Ісаю Борисовича Мінца (1879–??) – інженера, технолога, цукровика, робота якого залишила значний відпечаток на усій вітчизняній цукровій промисловості. Ісай Борисович почав свою наукову роботу в 1904 році, на базі лабораторії Всеросійського товариства цукрозаводчиків в Києві, де і зайняв посаду лаборанта. На жаль, в цей період науково-дослідна робота не була розгорнута системно, і велась ентузіастами, зазвичай, без складання чітких планів діяльності та формування наукових задач. Однак, не дивлячись на це, вчений регулярно публікує результати своєї наукової роботи в «Журнале сахарной промышленности», серед яких варто виділити такі статі як «К вопросу о неопределенных потерях сахара при диффузии» (1905) [1], і «Определение воды в сахарных песках, утфелях, сиропах и патоках.» (1906) [2]. Також, в цей період Ісай Борисович займається значною статистичною роботою, проводячи аналіз виробництва цукрових заводів, і публікує дані в статті «Исследование кормовых патоков производств 1908–9, 1911–12, 1912–13 и 1913–14 г.» [3].

Не дивлячись на свій науковий вклад дослідник продовжує займати посаду лаборанта до початку 20-х років ХХ століття, [4, арк. 43-52], а так як вищевказаний період характеризується курсом на відбудову промисловості та проведенням сміливих організаційних перебудов, багато спеціалістів різко змінюють місце роботи – так, і Ісай Борисович переходить працювати в новостворену центральну лабораторію Цукротресту. Одночасно, в 1921 році, вчений доєднується до роботи науково-дослідчої кафедри сільськогосподарських виробництв при Київському політехнічному інституті, розгортаючи широку наукову діяльність по багатьох напрямках: так, в 1922, дослідник разом з А.С. Рейсером (1862-??) видає «Инструкцию для химиков сахарно-рафинадных заводов» [5], роботу, яка стала настільною книгою для усіх інженерів-технологів, і використовувалась як посібник в цукрових технікумах. В цей ж період продовжується статистична робота, публікується такий звіт, як «Технические итоги кампании сахароварения 1922-1923 гг. по заводам правобережной Украины» [6]. Коли в 1927 році по ініціативі Союзцукру, у Києві був сформований Інститут цукрової промисловості, Ісай Борисович зайняв посаду професора, і за короткий термін видав цілу низку робіт, з яких особливо потрібно виділити «Химико-технические результаты кампании сахароварения 1927-1928 г.» [7] – статистичний збірник, який стає основою для написання першого п'ятирічного плану. Вчений регулярно публікувався в цілій низці журналів, таких як «Записки научно исследовательской кафедры сельскохозяйственных производств», «Научные записки государственного экспериментального института сахарной промышленности», «Бюллетень сахаротреста» та інших. Ісай Борисович цікавився практично усіма питаннями, що стосувались цукрової промисловості – і використанням

інсектицидів, і оцінюванням якості бабіту, і необхідністю покращення характеристик топлива для цукрових заводів – в кожній галузі корифей проводив розробки. На жаль, в вересні 1938 вчений був заарештований та звинувачений в контрреволюційній діяльності, і хоч кримінальне провадження було закрито в жовтні 1939 – подальших публікацій, як і інформації про його життя немає.

Приклад Ісая Борисовича Мінца показує вплив особистості на розвиток науково-дослідної справи, та доводить, що навіть найбільшому ентузіасту потрібні умови для проведення досліджень та реалізації свого таланту. Тим не менше, вплив дослідника на цукрову науку важко недооцінити – настільки широким спектром тем він займався, і аналіз його робіт вкотре вказує нам на важливість статистичної роботи для розвитку промисловості, та оцінки якості для оптимізації витрат з точки зору економіки.

Список використаних джерел

1. Мінц, І. Б., К вопросу о неопределенных потерях сахара при диффузии : доклад, читаемый в заседании Киевского отделения Императорского Русского Технического Общества, 22 февраля 1905 г, Вестник сахарной промышленности, 1905, 26 с.

2. Мінц, І. Б., Определение воды в сахарных песках, утфелях, сиропах и патоках, Вестник сахарной промышленности, 1906, 45 с.

3. Мінц, І. Б., Исследование кормовых паток производств 1908–9, 1911–12, 1912–13 и 1913–14 г, Вестник сахарной промышленности, 1914, 24 с.

4. Личное дело Минца Исая Борисовича, ЦДАГО України (Центральний державний архів громадських об'єднань та україніки). Ф. 263, оп. 1, спр. 44433, Том 3.

5. Мінц І.Б., Рейсер А.С., Инструкция для химиков сахарно-рафинадных заводов, 1922, 59 с.

6. Мінц І.Б., Лиховіцер Г.С., Технические итоги кампании сахароварения 1922-1923 гг. по заводам правобережной Украины, 1922, 57 с.

7. Мінц І.Б., Химико-технические результаты кампании сахароварения 1927-1928 г, Правление сахаротреста СССР, 1928, 285 с.

ISBN 978-617-8102-06-7

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Механіко-технологічний факультет
Кафедра сільськогосподарських машин
та системотехніки імені академіка П. М. Василенка

ЗБІРНИК
ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XXV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
"Сучасні проблеми землеробської механіки"
(17–19 жовтня 2024 року)

*присвяченій 124-й річниці з дня народження академіка
Петра Мефодійовича Василенка, 95-й річниці з дня заснування
механіко-технологічного факультету НУБіП України*

Київ – 2024

ББК40.7

УДК 631.17+62-52-631.3

JEL CLASSIFICATION Q 01; D 24; P 42

З 38

Рекомендовано до друку збірник тез доповідей XXV Міжнародної наукової конференції "Сучасні проблеми землеробської механіки" вченою радою механіко-технологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 15 жовтня 2024 року протокол № 3.

Збірник тез доповідей XXV Міжнародної наукової конференції "Сучасні проблеми землеробської механіки" (17–19 жовтня 2024 року). МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ. 2024. 527 с.

ISBN 978-617-8102-06-7

В збірнику тез представлено анотований зміст доповідей науково-педагогічних працівників, наукових співробітників та аспірантів НУБіП України, провідних вітчизняних і закордонних вищих навчальних закладів та наукових установ, в яких розглядаються завершені етапи розробок з: розвитку сучасної землеробської механіки; механіко-технологічних процесів, робочих органів та машин для рослинництва; механіко-технологічних процесів, робочих органів та машин для тваринництва; смарт-технологій машиновикористання, інженерного менеджменту, технічного сервісу; транспортних технологій та логістики; історії аграрної освіти і науки; будівництва сільських територій; надійності машин для сільського, лісового і водного господарств та харчових технологій; удосконалення та нові розробки біотехнологічних процесів і технічних засобів.

Організаційний комітет:

Ткачук В.А. – д.е.н., проф., ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП), голова.

Ніколаєнко С.М. – д.п.н., проф., академік НАПН, академік НААН, президент НУБіП, співголова.

Тонха О.Л. – д.с.-г.н., проф., проректорка з наукової роботи та інноваційної діяльності НУБіП, співголова.

Братішко В.В. – д.т.н., проф., декан НУБіП, співголова.

Войтюк Д.Г. – к.т.н., проф., член-кор. НААН, професор кафедри НУБіП, співголова.

Адамчук В.В. – д.т.н., проф., академік НААН, директор ІМА АПВ.

Аулін В.В. – д.т.н., проф., професор кафедри ЦНТУ.

Барановський В.М. – д.т.н., проф., ТНТУ імені Івана Пулюя.

Борак К.В. – д.т.н., проф., заступник директора ЖАТФК.

Бредихін В.В. – д.т.н., доц., декан ДБУ.

Вергунов В.А. – д.с.-г.н., д.і.н., проф., академік НААН, директор ННСГБ НААН.

Вечера О.М. – ст. викл. кафедри НУБіП, секретар оргкомітету конференції.

Гуменюк Ю.О. – к.т.н., доц., завідувач кафедри НУБіП.

Гуцол О.П. – к.т.н., доц., керівник приватного підприємства.

Зубко В.М. – д.т.н., проф., декан СНАУ.

Іванишин В.В. – д.е.н., проф., академік НААН, ректор ЗВО «ПДУ».

Іценко Т.Д. – к.п.н., проф., директор ДУ «НМЦВФПО».

Калетнік Г.М. – д.е.н., проф., академік НААН, президент ВНАУ.

Кірчук Р.В. – к.т.н., проф., декан ЛНТУ.

Кобець А.С. – д.н. з держ. упр., проф., ректор ДДАЕУ.

Ковалишин С.Й. – к.т.н., проф., декан ЛНУП.

Гуцол О.П. – к.т.н., власник і бенефіціар аграрних компаній.

Козаченко Л.П. – президент Української аграрної конфедерації.

Кравчук В.І. – д.т.н., проф., академік НААН, директор УМІ АПІ.

Кропівний В.М. – к.т.н., проф., ректор ЦНТУ.

Кульгавий В.Ф. – генеральний директор ВГО «Українська асоціація аграрних інженерів».

Кюрчев В.М. – д.т.н., проф., член-кор. НААН, радник ректора ТДАТУ імені Дмитра Моторного.

Кюрчев С.В. – д.т.н., проф., ректор ТДАТУ імені Дмитра Моторного.

Лавріненко О.Т. – к.т.н., доц. кафедри НУБіП.

Лукач В.С. – к.п.н., проф., директор ВП НУБіП «НАТІ».

Маруцак П.О. – д.т.н., проф., проректор ТНТУ імені Івана Пулюя.

Мельник В.І. – д.т.н., проф., професор кафедри ДБУ.

Мироненко В.Г. – д.т.н., проф., ІМА АПВ.

Мороз О.О. – Голова Верховної Ради України двох скликань.

Надикто В.Т. – д.т.н., проф., член-кор. НААН, професор кафедри ТДАТУ імені Дмитра Моторного.

Панцир Ю.І. – к.т.н., доц., декан ЗВО «ПДУ».

Пастухов В.І. – д.т.н., проф., професор кафедри ЦНТУ.

Пилипака С.Ф. – д.т.н., проф., завідувач кафедри НУБіП України.

Пугач А.М. – д.н. з держ. упр., проф., декан ДДАЕУ.

Пушка О.С. – к.т.н., доц., проректор УНУС.

Ребенко В.І. – к.т.н., доц., доцент кафедри НУБіП.